

Gozdna pedagogika

✍ Nuša Turk

Gozdna pedagogika sodi k doživljajski pedagogiki in je veda o vzgoji in izobraževanju na temo gozda, gozdarstva. Cilj gozdne pedagogike je zblížati človeka z naravo. Eno glavnih načel sodobne vede o poučevanju o gozdu je to, da moramo gozd doživeti s srcem, glavo in rokami.

Gozd moramo začutiti, ga videti, poslušati, tipati, vonjati, marsikaj v njem pa se da tudi okušati. Doživeti ga moramo z vsemi čutili. V otrocih zbudimo zanimanje za gozd tako, da ga ob igri doživijo in občutijo z vsemi čutili. Prav tako se preko igre in drugih izkušenj o gozdu tudi marsikaj naučijo.

Temelj: izkustvo

Gozdna pedagogika sodi k doživljajski pedagogiki in temelji na izkustvu: doživeti gozd in naravo s čuti in čustvi, izkušnjsko. Naravoslovec Joseph Cornell iz Kalifornije je svoje navdušenje nad naravo želel prenesti na otroke in druge zainteresirane, ki so se začeli udeleževati njegovih delavnic. Te delavnice in ideje, kako otrokom približati naravo, so se začele širiti tudi v Evropo. Ideja o gozdni pedagogiki se je v Evropi najprej porodila v skandinavskih deželah in se nato naglo širila v nemško govoreče dežele, kjer so začeli ustanavljati tudi gozdne vrtce. Zaradi hitrega tempa sodobnega načina življenja, stresa in vedno večje odtujenosti od narave se je v mnogih porodila želja: iti nazaj k naravi. To je človekova zdraviljica, učiteljica, vo-

dnica; gozd je naravna učilnica, ki nam ponuja neposredno izkušnjo doživetja narave in pristnega stika z njo. To pa ima številne pozitivne učinke.

Naravna učiteljica

Gozdna pedagogika nam lahko služi tudi kot preventivni vzgojni sistem pred različnimi oblikami novodobnih zasvojenosti, kot so računalnik, svetovni splet ... Današnji otroci in mladostniki so predvsem v mestih izgubili stik z naravo in pogosto ni-

Foto: arhiv Nuša Turk

majo izkušnje neposrednega druženja z vrstniki v naravnem okolju. Pritiski iz okolice, preobremenjenost, stres, vplivi medijev in hiter tempo sodobne potrošniške družbe jim pogostokrat povzročajo tesnobo, notranje stiske in konflikte, čustveno napetost, strahove ... Vse to pa lahko, še zlasti pri mladostnikih, vodi v agresivnost ali depresivnost in v različne oblike zasvojenosti. Gozdna pedagogika deluje terapevtsko prav na te tako značilne oblike težav sodobnega sveta in vodi k zdravemu načinu preživljanja prostega časa. Krepi posameznikovo osebnost in samozavest, izboljšuje njegove

socialne veščine, miselne in gibalne sposobnosti ter spretnosti. Krepijo se tudi vrline, kot so vztrajnost, potrpežljivost, koncentracija, sodelovanje in ustvarjanje prijateljskih vezi med udeleženci. Spodbuja posameznikovo ustvarjalnost in domišljijo. Gozdna pedagogika še posebej dobro vpliva na hiperaktivne otroke ter na otroke z različnimi čustvenimi in vedenjskimi težavami. Gozd kot naravno okolje deluje na otroke s tovrstnimi težavami terapevtsko in otrok lahko s pomočjo svoje domišljije in ustvarjalnosti izrazi

svoj notranji svet ter si v gozdu poišče naravne materiale za igro in ustvarjanje.

Delavnice

V juliju in avgustu sem izvajala delavnice gozdne pedagogike v Mladinskem zdravilišču in letovišču Debeli Rtič. V tem času sem se srečala

s skupinami otrok in mladostnikov različnih starostnih obdobj, od treh do sedemnajst let. Z mlajšimi otroki smo gradili hišice za palčke, ki so nato postale prave kmetije. Z otroki smo iz naravnih materialov, kot so lubje, veje, storži, pričeli graditi hišice, ki smo jim dodali ograjo, stezo, vrt, iz storžev smo ustvarili gozd in iz posutih iglic travnik. Spomnim se deklice, ki se je v gradnjo hišice tako živela, da je resnično verjela, da bodo zvečer v hišico prišli palčki, ki bodo v njej zakurili ogenj. Tako sva ji dodali še ognjišče za ogenj in posteljice, kamor bodo palčki odšli spat. Deklica je imela zelo bujno

domišljijo. Po gozdu je iskala ptice šoje, ker je verjela, da na šojah jezdijo palčki.

Ker smo imeli na razpolago lesene figurice domačih in gozdnih živali, smo pričeli graditi kmetije in ustvarjati zgodbe. Vsaka skupinica otrok je na koncu delavnice predstavila svojo kmetijo ostalim. Na leseno tablico je napisala tudi ime svoje kmetije. Tako so nastajale zanimive zgodbe z zanimivimi imeni kmetij, npr. *Pri roza pujsku*.

Ugotovila sem, da mlajše otroke ustvarjanje hišic in kmetij iz naravnih materialov umiri, poveča se jim koncentracija, saj se kar zatopijo v delo, ob tem pa lahko uporabijo vso svojo domišljijo in ustvarjalnost. Krepijo se

tudi prijateljske vezi med otroki, saj je ob gradnji hišic potrebno sodelovanje.

Pri starejših otrocih in mladostnikih sem morala uporabiti drugačne metode in dejavnosti. Nek desetletni deček je zelo veliko vedel o gozdu. Pripravil nam je svoje mini predavanje. Nato smo se naučili še več o drevesih in gozdnih živalih. Otroci so iz gozda prinesli predmete, iz katerih so ustvarjali hiše, zanimive strukture in obraze.

“*Kajti vse v naravi je med seboj povezano in vsako še tako majhno bitje ima svoj prostor pod soncem. Vsako življenje je dragoceno.*”

Na delavnico je prišla tudi skupina deklic, starih od sedem do devet let, ki jih je narava zelo zanimala. Skoraj vse deklice so prihajale s podeželja in gozd jim je bil domač. Ustvarjale so zelo zanimive predmete iz naravnih materialov. Ko smo ugibali živali, je na koncu še vsaka deklica povedala vse, kar je vedela o tej živali. Vse so bile

zelo motivirane. Veliko novega so se naučile, poleg tega pa so se razvedrile, pustile domišljiji krila in na koncu navdušene zapustile delavnico.

Za starejše otroke in mladostnike sem izvedla tudi dejavnost *slepa steza z vrvo*. Pri tej dejavnosti udeleženci z zavezanimi očmi hodijo ob vrvi, pri tem pa so pozorni na ostala čutila,

pasti za živali, saj so kar tekmovali med seboj, katera skupina bo izdelala boljšo past.

Za dekleta iz starejših starostnih skupin sem pripravila bolj umirjene dejavnosti, pri katerih so lahko med ustvarjanjem izrazila sebe. Pomagala sem si z geštalpedagogiko.

Gozd kot zdravilo

Gozdna pedagogika ima na otroke in mladostnike veliko pozitivnih učinkov, kot so poleg naštetih tudi gibanje na prostem in na svežem zraku. Pri dejavnostih gozdne pedagogike se otrokom in mladostnikom poveča tudi zaupanje vase in v lastne sposobnosti. Skupina se med

kot so tip, sluh in vonj. Tako zaznavajo in doživljajo naravo z drugimi čutili ter jo začutijo. Pri dejavnosti *srečanje z drevesom* pa je pomembno zaupanje. Udeleženec, ki ima zavezane oči, mora zaupati svojemu partnerju, ki ga vodi skozi gozd. Ob tem se krepí tudi občutek za orientacijo, saj mora udeleženec, ki je imel zavezane oči, na koncu najti svoje drevo. Ugotovila sem, da tudi ti dve dejavnosti otroke in mladostnike umirita in jim izostrita tip, sluh in vonj ter občutek za orientacijo. Poveča se jim tudi koncentracija; otroci ter mladostniki poleg tega, da začutijo naravo nekoliko drugače, pridejo v stik tudi s svojim notranjim svetom in s samim seboj.

Ugotovila sem, da fantje starejših starostnih skupin potrebujejo veliko akcije, gibanja in izzivov. Zanje sem pripravila bolj živahne igre in dejavnosti. Zelo všeč so jim bile igre vlog, ko so si med seboj porazdelili posamezne vloge, še posebej če je bilo vključene veliko akcije in gibanja. V izziv jim je bilo tudi izdelovanje

seboj ob različnih dejavnostih bolje spozna in poveže, kar vpliva na vzdušje v njej. Otroci in mladostniki zapustijo delavnice zadovoljni, sproščeni in z okrepljenimi prijateljskimi vezmi. Naravo začnejo gledati z drugačnimi očmi. Mestnim otrokom se zdi nekoliko bližja, podeželski otroci pa jo začnejo odkrivati s še večjim navdušenjem.

Ne smemo pa pozabiti tudi na okoljsko vzgojo, ki temelji na spoštovanju in varovanju okolja, in sicer v poglobljenem odnosu do gozda in narave, v spoštovanju vsakega bitja in posameznika, ki je dragocen, enkrat in neponovljiv. Kajti vse v naravi je med seboj povezano in vsako še tako majhno bitje ima svoj prostor pod soncem. Vsako življenje je dragoceno. ■

Literatura

Cornell, Joseph (1994): *Približajmo naravo otrokom. Vodič k naravi za starše in vzgojitelje*. Celje: Mohorjeva družba.

Žorž, Bogdan (2001): *Biti z naravo. Z naravo do telesnega in duševnega zdravja*. Celje: Mohorjeva družba.